

ΤΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΜΠΡΟΥΚ

ΣΤΙΣ 5 Ἀπριλίου ἔγιναν στὴ Σκύρο τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τοῦ Ροῦπερτ Μπρούκ γιὰ τὸ ὁποῖο εἶχαμε γράψει κι ἄλλοτε.

Ἡ ἐπιτυχημένη ὁργάνωση τῆς τελετῆς τῶν ἀποκαλυπτηρίων, ἡ συγκίνηση τῶν ἐπισκεπτῶν δικῶν μας καὶ ξένων, οἱ ὠραῖοι ἐκφωνηθέντες λόγοι, ἄφησαν ἀλησμόνητη ἐντύπωση σὲ ὅσους παρευρέθηκαν.

Τὸ συμβολικὸ ἄγαλμα, ἄρτιο σὲ σύλληψη κ' ἐκτέλεση, ἔργο τοῦ διαπρεπῆ γλύπτη Μ. Τόμπρου, ποὺ στήθηκε σὲ μιὰ εἰδικὰ διασκευασμένη πλατεία τῆς πόλης, θαυμάστηκε ἀπτοὺς γνώστες τῆς καλῆς τέχνης.

Ὁ κ. Σικελιανὸς εἶπε τὰ ἑξῆς ἐμπνευσμένα λόγια :

«Στὴ δυνατὴ καὶ σιωπηλὴ συγκίνηση ποῦ μᾶς κατέχει αὐτὴ τὴν ὥρα, ἐνῶ ξεκινημένοι, ἄλλοι ἀπὸ σιμά, ἄλλοι ἀπ' τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, μαζευτήκαμε σ' αὐτὸ τὸ ἥρεμο κι' εὐλογημένο ἀπ' τοὺς Θεοὺς νησί, γιὰ νὰ γιορτάσουμε τὴ μνήμη τοῦ λιγόζωου βρεττανοῦ Ποιητῆ, τοῦ Rupert Brooke — κι' ἐνῶ τὸ πέλαγο τριγύρω μας τονίζει τὸν αἰῶνιό του ψαλμὸ καὶ τὰ λουλούδια ἀνοίγονται ὡς τὸ βάθος γιὰ νὰ πιοῦνε μέσα τους οἱ μέλισσες κι' οἱ πεταλοῦδες ἀπ' τὸ μέλι τῆς ἀναστημένης φύσης — δὲν χωράει καμμιά ἀμφιβολία, πὼς μὲ τὴν τελετὴν αὐτὴ προΐδεαζόμαστε μιὰν ἄλλη, ποὺ μὲ τὴν ἀνόρθωση τῆς Αἰώνιας Ποίησης στὸ αὐθεντικὸ καθολικὸ της βάθρο, ἀπ' ὅπου τὴν ἐκθρόνησαν αἰῶνες τώρα βάρβαροι καὶ σκοτεινοὶ καιροί, θὰ περιλάβῃ σύντομα στὸ «κοσμικὸ της ἔαρ», τὶς ἀνθρώπινες ψυχὲς ὅλων τῶν τόπων κι' ὅλων τῶν λαῶν.

Ἀληθινά, δὲν θὰ νὰ μπόρει νὰ ὑπάρξῃ εὐγενικώτερη κι' αὐθεντικώτερη εὐκαιρία, ἀπὸ τούτῃ ποὺ μᾶς ἔδωσε ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὸ μνημεῖο τοῦ Rupert Brooke γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ πάρουμε ἀπὸ δῶ κι' ἀπὸ τὴν ὥρα τούτῃ, ὡς ἀπ' ὧνα κέντρο αἰῶνιο, τὶς πρῶτες πέτρες, τῶν ναῶν, ποὺ λαχταρίζουμε, νὰ ὑψώσουμε στὸν κόσμον, ὅσοι ἔπειτ' ἀπ' τὴ φρίκη τοῦ στερνοῦ πολέμου, ἀπ' τὴ μιὰ ὡς στὴν ἄλλην ἄκρῃ τοῦ πλανήτη, μὲ τὸ ξέσπασμα τοῦ σιωπηλὰ συκρατημένου ἀπὸ αἰῶνες πόνου τῶν λαῶν καὶ τῶν πνευμάτων, ἐνιωστήκαμε μιὰν ὥρα, ἀξεχώριστα κι' ὁλόψυχα ἀδερφοί.

Καὶ περισσότερον ἀκόμα ἂν, καθὼς λέει ὁ Σέλλεϋ, οἱ Ποιητὲς εἶναι «οἱ καθρέφτες τῶν γιγάντιων σκιῶν ὅπου τὸ μέλλον ρίχνει μέσα στὸν παρόν», πιά σκοπιμώτερη ἀπὸ τούτη τὴ στιγμή, γιὰ νὰ βυθίσουμε τὸ βλέμμα μέσα ἀπ' τὴν ψυχὴ ἐνὸς ἀληθινοῦ ποιητῆ ποῦ ἐδιάβη σὰ γοργὸ μέτεωρο τὶς πικρές μας μέρες, ὡς τὸ κέντρο καὶ ὡς τὴν Πάτμο τῶν βαθύτερων μελλοντικῶν ἀποκαλύψεων καὶ προφητειῶν;

Τιμὴ λοιπὸν στὸν Παῦλο Βάντερμπορντ καὶ στοὺς βοηθοὺς του πρῶτ' ἀπ' ὅλα, ποῦ μᾶς ἔδωσαν τὴν ὑψηλὴ αὐτὴ εὐκαιρία. Καὶ τιμὴ ἀκόμα ἀληθινὴ στὸν Τόμπρο, ὁποῦ ἀνάστησε τὸ εἶδωλο τοῦ ἀγαπημένου ἐτούτου τῶν Θεῶν, γαλήνιο κ' ἴσιο καὶ σεμνόν, σὰ νᾶχεν ἴσως μὲς στὸ νοῦ του, τὴν εἰκόνα ἀπὸ τὸ μυθικὸ Κυπάρισσο, ὁποῦ ὁ Ἀπόλλωνας ἐτόξεψε ἀκριβῶς καθὼς ἐτόξεψε τὸν ἴδιο μας Ποιητῆ, γιὰ νὰ τὸν πάρη ὅσο πιὸ σύντομα μπορούσε στὸ πλευρό του. Κι' ὅχι βέβαια δίχως μιὰ βαθύτατην αἰτία.

Γιατὶ ἀλήθεια, ὁ Rupert Brooke, ἀνήκει στὴ γενεὰ ἐκείνην τῶν Ποιητῶν, ὁποῦ ἡ ξεχωριστὴ καὶ πρωίμῃ τους Ἀπολλώνεια φύση, ὅπως καὶ τοῦ Σέλλεϋ ἢ τοῦ Keats, μὲ τοὺς ὁποίους ἡ Βρεττανία, ὅπως κανένας ἄλλος τόπος, ἀνανέωσε τὴ μεγάλη λυρική πνοὴ ἀπάνω ἀπ' τὸν καιρὸ μας, τοὺς τοποθετεῖ στὴν ἰδιαίτερην ἐκείνη περιοχὴ, ὁποῦ ἀνάμεσα αὐτοῦ καὶ τοῦ ἄλλου κόσμου, χρησιμεύει γιὰ νὰ φέρῃ ὡς μὲ τὸ δεύτερο τὸν πόνο καὶ τὸν πόθο τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ μπάξῃ στὸ δικό μας τὴ δυναμικὴ πνοὴ κἄποιων θερμότερων προαισθήσεων, μὲ σκοπὸ νὰ γεφυρώσῃ μιὰν ἡμέρα αὐτὸ τὸ χάσμα τῶν ψυχῶν ὀριστικά. Ἀνήκει στὴ γενεὰ τῶν μυστικῶν ἐκείνων ξένων, τῶν ἀγγέλων τῶν μεγάλων παλιγγενεσιῶν (πνευματικῶν, ἱστορικῶν καὶ κοσμικῶν), ποῦ κάθε τόσο ἡ Μοίρα ἀθροίζει βιαστικά βαθεῖα τοὺς κἄποια δύναμη ἰδιαίτερη νὰ παίρνουν ἀπ' τὸ σύμπαν καὶ νὰ ξαναδίνουνε μ' ἀντάξιαν ἔκφραση στοὺς ἄλλους, κἄποιες πιὸ ἔντονες, πιὸ πλέριες, πιὸ σκληρὲς ἢ πιὸ γαλήνιες ἐνοράσεις, γιὰ τὸν Ἀνθρώπο, τὴ Φύση καὶ τὴ Ζωή. Κι' ἀνήκει βέβαια, γιὰ τὸν ἴδιο τοῦτο λόγῳ, στὴ γενεὰ τῶν ποιητῶν ἐκείνων, ποῦ δὲν βρίσκουνε ποτὲ ἄλλοῦ ἡσυχία, παρὰ στὸν Ἔρωτα, στὸν Θάνατο καὶ στὴ Φιλία, ποῦ τὸ ἀληθινὸ τους κέντρο εἶνε κρυμμένο τόσο μέσ' τὸ χρόνο καὶ τὸ Διάστημα ὅσο καὶ βαθεῖα τους, (καθὼς μὲς στὴν κάμπια βρίσκεται κρυμμένη ἡ χρυσαλλίδα καὶ στὴ χρυσαλλίδα μέσα ἡ μεθαύριο λυτρωμένη, μὲς στὸ φῶς καὶ μὲς στὰ μῦρα πεταλοῦδα) καὶ ποῦ γιὰ τὸ λόγο τοῦτο οἱ ἀληθινοὶ αὐτοὶ

Ποιητὲς ὅπου τὸ κέντρο τοῦτο πάλλεται βαθειά τους, ἀγωνίζονται, χαρίζοντας διαδοχικὰ ἀκέραιο τὸν παλμό τους, πότε στὴ φιλία, πότε στὸ Θάνατο καὶ πότε στὴν Ἀγάπῃ, νὰ τὸ κάμουν καὶ στὸν ἴδιον ἑαυτό τους καὶ γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, σὰν τὸν ἥλιο, φανερό.

Γιατὶ θὰ ποῦμε τάχα ἀποκλειστικὰ αἰσθησιακὸ τὸ Rupert Brooke, ἂν ἐξετάσουμε μονάχα τὰ τραγούδια τῆς ρεαλιστικῆς ἀγάπης, πῶχει γράψει; Ὁχι βέβαια· καὶ ποτέ, εἴμαστε πεισμένοι, τὸ ἀγνὸ καὶ ἀνήσυχό του πνεῦμα, ὅπως λέει στὸν «Ἐνδυμίωνα» ὁ μεγάλος ἀδερφὸς καὶ δάσκαλός του ὁ Γιάννης Κήτης, «δὲν θ' ἀνεχόντανε νὰ κλώθῃ τόσο ἐπίμονα τὴν ἡδονή, ἂν πίσωθὲ τῆς, σὰν ὀπίσω ἀπ' τὴ σκιὰν ἑνὸς ὀνείρου, δὲν ἐπαραμόνευε μιὰ πιὸ τρανὴ ἐλπίδα», οὔτε βέβαια θὰ τὸν ποῦμε ἀφηρημένα, μοναχὰ Πλατωνικό, γιὰ τὴ λαχτάρα π' ὦχει δώσει στὴ φιλία, ἢ Πυρρωνιστή, γιατί ὦρες-ὦρες μόνο ὁ Θάνατος φαντάζει στὰ τραγούδια του, ὡς ἡ Ὑστερὴ Ἀλήθεια. Ἀλλὰ τραβῶντας μυστικὲς γραμμὲς ἀπὸ τὴ μιὰν ὡς μὲ τὴν ἄλλη ψυχικὴ κατάστασή του, θὰ νὰ ἰδοῦμε, ὅτι ὅλες τους συγκλίνουν πρὸς μιὰν ἄλλη, τέταρτη, Ἀπολλώνεια καὶ συνολικὴ κατάσταση, ὅπου ὅλα ἐκεῖνα τὰ προβλήματα ποὺ ἀμφισβητοῦνε τὴν καρδιά, τὴ σάρκα του καὶ τὴν ψυχὴ του—ὅπως κι' ὅλων τῶν ἀνθρώπων κατὰ βάθος—τεῖναν νὰ συγχωνευθοῦνε σὲ μιὰ μόνη ἐστία ἑναρμονικῆς καὶ ἀνώτερης ἐνόρασης τοῦ Κόσμου καὶ τῆς Ζωῆς μας.

Καὶ χωρὶς ἀμφιβολία τὴν ἐστία ἐτοῦτης τῆς ἀνώτερης ἐνόρασης ποὺ λαχταροῦσε ὁ Ποιητὴς μας καὶ ποὺ ἐν ὀνόματι τῆς Αἰώνιας ξεχασμένης Ποίησης λαχταρίζει σήμερα ὥσποτέ ἡ Ἀνθρωπότητα ὅλη, ἤρθαμε ν' ἀναρριπίσουμε ἐδῶ, μὲ τὴ μικρὴ, ἀλλ' ἀπέραντα σημαντικὴ στὸ βάθος τῆς, θρησκευτικῆ, τριγύρα ἀπ' τὴν ἀνάμνηση τῆς ζωῆς κι' ἀπ' τὴν εἰκόνα αὐτοῦ τοῦ λατρεμένου ἐφήβου, σημερινή μας τελετή.

Γιατὶ καὶ τέτιο εἶτανε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ποὺ σκέφτει πρῶτος νὰ τὴν ὀργανώσει :

Ἀπὸ τὸ φῶς ποὺ θὰ νὰ πέραμε ὅλοι μας ἐδῶ τὴ μέρα τούτη, κοινωνῶντας τὸ Μυστήριο τοῦ τραγουδιοῦ καὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἀγαπημένου ἐτοῦτου τῶν Θεῶν, ὡς μιὰ φλόγα ἐνὸς κεριοῦ Πασχαλινοῦ, ξαναγυρίζοντας κατόπιν ἀπ' αὐτὸ στὰ σύνορά μας, ὅπως ἄλλως τε τὸ ὑποβάλλει θαυμαστὰ στὸ ὑπέροχο τραγοῦδι του «Pour l'Alliance des Montagnes» ὁ ἴδιος Παῦλος Βάντερμπορντ, μ' αὐτὴ τὴ φλόγα σιωπηλὰ ὁ καθένας μας ν' ἀνάψῃ στὴν κορφή, ἀπ'

τὰ πατρικὰ βουνά του, μιὰ μεγάλην ἀγγελτήρια φλόγα, πὺν
πηδῶντας ἀπ' τὴ μιὰ στὴν ἄλλη ὁροσειρὰ τῆς Γῆς (κα-
θὼς κατόπι ἀπὸ τὸν πόλεμο τῆς Τροίας μιὰ παρόμοια
ζωντανὴ σειρὰ πυρῶν ἀνάγγελε τὸ γυρισμὸ τοῦ Βασιλέα
τῶν Βασιλέων στὴ γῆ του) νὰ μηνάει ἀπ' ὧνα σ' ἄλλο
τόπο κι' ἀποπάνω ἀπὸ τὰ σύνορα ὅλα, σύνορα ὑλικά, δογ-
ματικά ἢ πνευματικά, τὸ γυρισμὸ μιᾶς Κοσμικῆς Ἰδέας
καὶ τὸ Γυρισμὸ τοῦ παντοδύναμου, ἀπάνω ἀπ' ὅλες τὶς
ἀνάξιες ἀνθρώπινες διαιρέσεις, Κοσμικοῦ τῆς Αἰώνιας
Ποίησης Ρυθμοῦ.

Ἐν ὀνόματι λοιπὸν τῆς ἱερῆς αὐτῆς Ἑλπίδας, τῆς
ιερότερης πὺν ἀνέθρεψεν ὁ κόσμος, ἐν ὀνόματι τῆς αἰώ-
νιας Ποίησης πὺν ἀπάνω ἀπ' ὅλες τὶς λατρεῖες ἢ τὰ συμ-
φέροντα τῆς γῆς, συναδελφώνει πάντα ὅκου φανεῖ, ὅλους
τοὺς λαοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πιστὸς στὸ κάλεσμα
ὁποῦ εἶχα τὴν τιμὴ νὰ πάρω ἀπὸ τοὺς ἴδιους ὁποῦ ὀργά-
νωσαν αὐτὴν τὴν τελετὴ, τολμῶ νὰ ὑψώσω σήμερα, ἀπ'
τὸν τόπο τῆς μεγάλης Ποίησης τὴν Ἑλλάδα κι' ἀπ' τὸ μυ-
στικὸ τῆς τοῦτο κέντρο, μὲ τὰ λίγα ταῦτα λόγια, πρῶτα ἐμ-
πρὸς ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ λατρευτοῦ πὺν μνημονεύουμε
τὴν ὥρα τούτη, καὶ κατόπι ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῶν
ἐνωμένων ἀπ' τὴν ἴδια σκέψην ἀδερφῶν μου, καὶ δι' αὐ-
τῶν μπροστὰ ἀπ' τὸ πρόσωπον ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου,
τὴ μικρὴν ἐτούτη δάδα τῆς κοινῆς οὐσιαστικῆς θρησκείας,
ἀναζωπυρωμένην ἀπ' αὐτὴ τὴν τελετὴ, ἀλλ' ἀναμμένη ἀπὸ
τὴ φλόγα, ὁποῦ ἐδῶ καὶ τρία χρόνια, μὲ τὴ βοήθεια δια-
λεχτῶν συνεργατῶν μου, κινημένος ἀπ' τὴν ἴδια ἐτούτη
πίστι, ἐπρωτάναιφα μιὰν ἀνοιξὴ στὸν Παρνασό».

Διαβάστηκε ἓνα θαυμάσιο πεζὸ τραγοῦδι τοῦ Μα-
λακάση πὺν θὰ τυπώσομε στὸ προσεχές μας τεῦχος.

Ὁ κ. Furness, τῆς αἰγυπτιακῆς ἐπιτροπῆς γιὰ τὸ
Μνημεῖο Ροῦπερτ Μπρούκ, διαπρεπῆς ἄγγλος λόγιος καὶ
ἐλληνιστής, εἶπε :

Κύριε Πρωθυπουργέ, Ἐξοχώτατοι, Κυρίες καὶ Κύριοι,
Ξέρουμε ἀπ' τὰ γράμματα τοῦ Ροῦπερτ Μπρούκ πὺν
ὅταν πρωτοεῖδε τὴν Ἑλλάδα τὴν ἀνεγνώρισεν ὡς χώρα φί-
λη καὶ ἱερή· καὶ — ὅπως στὴν ἐποχὴ ἐκείνην τοῦ πολέμου οἱ
σκέψεις του συχνὰ θὰ στρέφονταν πρὸς τὸν θάνατο — θὰ τοῦ
παρουσιάσθηκε ὡς ἓνα κατάλληλο μέρος γιὰ νὰ πεθάνει.

Ἄν, σὰν καλὸς Ἄγγλος πὺν ἦταν κι ἀπὸ φυλὴ κι ἀπὸ
μόρφωσι, αἰσθάνονταν πὺν ὁ χώρος τῆς ταφῆς του στὴν ξε-
νιτεῖα θὰ ἦταν «γιὰ πάντα Ἀγγλία», μπορούμε ἐπίσης νὰ

ἐφαρμόσομε εἰς αὐτὸν τὰ λόγια ποὺ γράφηκαν γιὰ τὸν Ἑρατοσθένη ἀποθανόντα ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ νὰ ποῦμε πῶς ἐδῶ στὴ Σκύρο, ὅπου εἶδαμε σήμερα τὸ πρῶτ' τὸν τάφο του, ὁ Μπρούκ κεῖται «φίλος δὲ καὶ ἐν ξείνῃ»: τῶνόντι ἡ Ἑλλάς ἀπ' ὅλες τὶς ξένες χῶρες ἦταν γι' αὐτὸν ἡ φιλικότερη καὶ ὀλιγότερο ξένη.

Λὲν μπορῶ νὰ πῶ ὅτι ἐγνώρισα τὸν Ροῦπερτ Μπρούκ τόσο στενὰ ὅσο τουλάχιστον ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐλθόντας ἐδῶ γιὰ νὰ τιμῇσουν τὴν μνήμη του· ἀλλὰ περάσαμε μαζὺ τὴν παιδικὴ ἡλικία, καὶ πῆγαμε στὸ ἴδιο σχολεῖο, κ' ἔπειτα στὸ ἴδιο College στὸ Cambridge. Κι ἀπ' τὸ σπίτι του, κι ἀπ' τὴν ἀνατροφή του στὸ Rugby School καὶ στὸ King's College ἦταν ἐμποτισμένος μὲ τὴν ἐλληνικὴ παράδοσι. Σὰν τὸν Μπαίρον, ἐπέστρεψε καὶ πέθανε στὴν χώρα τῆς πνευματικῆς του γεννήσεως. Τὸ ἐλληνικὸν ἔδαφος ἦταν τὸ πρέπον ἔδαφος γιὰ τὴν ταφή του. Εἶναι ὁ Μπρούκ ἀρμόζον σύμβολον τῆς Ποιήσεως—τῆς τέχνης στὴν ὁποίαν διεθνὴς φόρος τιμῆς ἀποδίδεται ἀπὸ σᾶς, καὶ ἀπ' ὅσους ἄλλους γενναϊόδωρα συνεισέφεραν στὸ μνημεῖον αὐτό: γιὰ τοὺς πλείστους ἀπὸ μᾶς, οἰαδήποτε ἡ ἐθνικότης μας, ἡ ποίησις γεννήθηκε στὴν Ἑλλάδα.

Ὁ βίος τοῦ Μπρούκ ἦταν ἓνας βίος παιδικῆς ἡλικίας καὶ νεότητος. Οἱ περισσότεροι, ἴσως, ἐξ ὧν αἰσθάνθηκαν τὴν χάρι τῆς διανοίας του καὶ τὴν γοητεία τῆς προσωπικότητός του ἦσαν οἱ φίλοι του ἀπ' τὸ σχολεῖο κι ἀπ' τὸ College. Σὰν πέθανε αἰσθάνθηκαν (ὡς παραθέσω ἀπ' τὸν πιὸ φημισμένον ἐλληνικὸν λόγο) ὅτι ἡ ἀνοιξις ἔλειπεν ἀπ' τὸ ἔτος. Ἐκ μέρους τῶν φίλων του ἐκείνων, ἐκ μέρους τοῦ King's College καὶ τοῦ Rugby School ὅπου ἡ μνήμη του εἶναι προσφιλέ, σᾶς εὐχαριστῶ, αἰσθανόμενος τὴν γενναιοφροσύνη σας πλήρως—κύριε Πρωθυπουργέ, καὶ σᾶς ὅλους ὅσοι διαφοροτρόπως συντείνατε εἰς τὸ νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ ἀνέγερσις τοῦ σημαίνοντος αὐτοῦ μνημείου.

Μ' ἐζήτησαν νὰ διαβάσω, περαίνοντας, ἓνα τηλεγράφημα ἀπ' τὸ Κάιρο ἀπὸ τὸν σὲρ Πέρσυ Λορέν, ὁ ὁποῖος σὰν ἦταν πρέσβυς τῆς Μεγάλης Βρετανίας στὰς Ἀθήνας ὑπῆρξεν ἓνας ἀπ' τοὺς πρῶτους καὶ θερμοτέρους ὑποστηρικτάς μας, καὶ ὁ ὁποῖος κατόπιν ἐδείξεν ἓνα ζωηρὸ ἐνδιαφέρον στὴν δοῦσι μας ἐν Αἰγύπτῳ.

«Παρακαλῶ, μεταβιβάσετε στὴν Ἐπιτροπὴ καὶ σὲ ὅλους τοὺς συνεργασθέντας τὰ θερμά μου συγχαρητήρια γιὰ τὸ ἐπιτυχὲς τέρμα τῆς γεμάτης ἀφοσίωσις ἐργασίας των· τὶς

ἐγκάρδιες εὐχές μου γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ μνημείου τοῦ Μπρεὺκ στὴ Σκύρο, καὶ τὴν βαθειά μου λύπη πὺν ἔνεκα τῶν καθηκόντων μου ἐδῶ δὲν δύναμαι νὰ παρευρεθῶ στὴν ἀξιωμακτικὴν τελετὴν—τελετὴ συμβολικὴ τῆς διεθνoῦς ἀδελφoσύνης εἰς τὴν ἐπιζήτησιν τοῦ ὠραίου καὶ τοῦ ιδεώδους, καὶ τόσο προσφυνῶς σχετισμένη μὲ τὶς ἑλληνικὰς παραδόσεις καὶ τὴν ἀκατάλυτην ἐπίδρασί των ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας».

A. T.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

SALON 1931. (*Ecole Egyptienne des Beaux - Arts*) 1 - 20
Μαῖον. Μέγαρον Zogheb.

Ἡ Αἰγυπτιακὴ Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν ὁργάνωσε φέτος, γιὰ πρώτη φορὰ ὁμαδικὴ ἐκθεση γιὰ τοὺς Αἰγυπτίους καὶ ξένους καλλιτέχνες. Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἦτανε πραγματικὰ ἐξαιρετικὴ. Ἡ γενικὴ ἐντύπωση ἦτανε ἀριστη. Ἐννεμήντα ἕνας καλλιτέχνες λάβανε μέρος· ἐκτέθηκαν 469 ἔργα ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς, διακοσμητικῆς, φωτογραφικῆς, βαλμένα μὲ πολὺ γοῦστο καὶ καλὰ διαλεγμένα. Δικοί μας ζωγράφοι ἐκθέτουν ἀρκετοί, ἀλλὰ παρατηρήσαμε καὶ τὴν ἀποχὴ μερικῶν πὺν ἀσφαλῶς ἔπρεπε νᾶχαν ἐκεῖ τὴν θέσιν τους—Λίτσας, Νίκος Νικολαΐδης, Μαρσάκης, Φραγκόπουλος, Γῶγος, Ἀγγελόπουλος, Δῆμος.

Τὸ μεγαλοπρεπέστατο μέγαρο πὺν στέγασε τὸ πρῶτο αὐτὸ Salon εἶναι πολὺ κατάλληλο καὶ συγκαίρομε τοὺς διοργανωτὰς πὺν τὸ σκέφτηκαν. Οἱ κληρονόμοι Zogheb προθυμοποιήθηκαν νὰ τὸ προσφέρουν δωρεά.

Ἡ Σχολὴ ἔχει ἰδρυθεῖ στὰ 1929 ἀπὸν Hassan Kamel, διευθυντὴ τῆς, καὶ μερικοὺς ἄλλους καλλιτέχνες. Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου εἶναι τῶρα ὁ διαπρεπὴς Αἰγύπτιος ζωγράφος Mahmoud Saïd Bey καὶ ἀντιπρόεδρος ὁ νεωτεριστὴς ἀρχιτέκτων Γιάννης Νικολαΐδης· ἀπὸ τοὺς συμβούλους δὲ ἡ καλλιτέχνιδα Θάλεια Φλωρᾶ Καραβία, ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἐφημερίς» Ν. Καραβίας καὶ ἄλλα ἐκλεκτὰ μέλη τῆς διεθνoῦς Ἀλεξανδρινῆς παροικίας.

Τὰ περισσότερα ἔργα εἶναι τὰ ζωγραφικά. Ἰδιαιτέρη ἐντύπωση μᾶς ἔκανε ἡ δουλειὰ τοῦ Mahmoud Saïd. Ἐνα πλούσιο ταλέντο σ' ὅλη τὴν ἀκμὴ τῆς δυναμικότητάς του. Ὁ Mahmoud Saïd ζωγραφίζει αἰγυπτίους καὶ Αἰγύπτιο. Ἐχει διεισδύσει στὴ ψυχoσύνθεση τοῦ αἰγυπτίου καὶ τῆς αἰγυπτίας καὶ ἀποδίδει τὴν ἐντύπωσή του μὲ μαε-